

ANÀLISI FAUNÍSTICA I ECOLÒGICA DELS HELMINTS PARASITARIS DELS PETITS MAMÍFERS DEL DELTA DE L'EBRE

Jordi Torres i Carles Feliu
*Departament de Microbiologia i de Parasitologia
Facultat de Farmàcia. Universitat de Barcelona*

Sens dubte, les peculiars característiques del delta de l'Ebre influeixen molt marcadament sobre la fauna que viu a la zona, ja sigui de vida lliure o paràsita. Aquesta influència esmentada es tradueix, per exemple, en la singular fauna de petits mamífers, d'hàbits terrestres o amfibis i llurs paràsits. En aquest sentit, la fauna de micromamífers del Delta, representada per només aquestes espècies: *Crocidura russula* (Hermann, 1780) (*Soricidae*); *Atelerix algirus* (Dubernoy i Lereboullet, 1842) (*Ericineidae*); *Rattus rattus* (Linnaeus, 1758); *Rattus norvegicus* (Berkenhout, 1769); *Mus musculus* (Linnaeus, 1758); *Mus spretus* (Lataste, 1883); *Apodemus sylvaticus* (Linnaeus, 1758) (*Muridae*) i *Arvicola sapidus* (Miller, 1908), ha de ser considerada com a pobra, sobretot si pensem en la que hipotèticament caldria considerar en una zona mediterrània. A més, cal recordar que el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*) i el ratolí de cua curta (*Mus spretus*) no s'endinsen a la plana deltaica i hom només els troba als marges d'aquesta.

A la vegada, cal considerar que, com a conseqüència del fet que els paràsits són uns éssers que tenen una gran capacitat d'adaptació a tot tipus de medi i de condicions, el seu estudi (sobretot des d'un punt de vista diacrònic) ens possibilitarà l'avaluació indirecta de les variacions ecològiques que, en general, regnen en una zona determinada.

Per dur a terme aquest estudi, vam capturar més de dos mil micromamífers, procedents de vint-i-un enclavaments distribuïts per tot el Delta, durant el període comprès entre 1983 i 1986. Cal esmentar que la majoria es van capturar en campanyes mensuals, realitzades des de febrer de 1985 fins a gener de 1986, als enclavaments de l'Encanyissada i la Llanada.

Els principals resultats helmintofaunístics obtinguts podrien ser desglossats de la manera següent: a) detecció de quaranta-quatre espècies vermicianes, de les quals nou eren trematodes digènids (vuit amb cicle vital aquàtic); deu cestodes; vint-i-

quatre nematodes, i una larva d'acantocèfal; *b*) primera denúncia mundial de tres digènids (*Postorchigenes gymnesicus*, *Echinostoma lindoense* i *Psilotrema spiculigerum*): el primer parasitava la *Crocidura russula*, *Ratus norvegicus* i *Arvicola sapidus*; el segon, la *Mus musculus*, i el darrer, la rata d'aigua (*Arvicola sapidus*), i *c*) contribució, de manera important, al coneixement dels espectres parasitaris de les espècies de rosegadors a la península Ibèrica.

En l'aspecte ecològic, es va analitzar la influència de certs factors inherents als hostes (sexe, edat, alimentació) i no relacionats directament amb aquests (tipus de cicle vital dels paràsits, època anual de captura, flora i fauna dels biòtops). Després d'analitzar els resultats, es va observar que els factors ecològics no inherents als hostes, juntament amb els seus hàbits alimentaris, són els que exerceixen més influència sobre llurs helmintofaunes.

Després de l'anàlisi esmentada, tot sembla indicar que els digènids amb cicle vital aquàtic i els nematodes monoxènics amb cicle vital de tipus geohelminth són els paràsits que millor s'adapten a l'entorn deltaic, tal com ho prova el fet que les quatre espècies parasitàries dominants en els micromamífers més abundants al Delta (*Crocidura russula*, *Mus musculus*, *Rattus norvegicus* i *Arvicola sapidus*) fossin, respectivament, *Maritrema* sp. —58,6 %— i *P. gymnesicus* —46,1 %— (digènids de cicle vital aquàtic) i *Nippostrongylus brasiliensis* —65,1 %— i *Carolinensis minutus* —70,3 %— (nematodes de cicle vital directe de tipus geohelminth).

Les relacions que hi ha entre les comunitats parasitàries i les poblacions d'hostes en un lloc i en un període determinats depenen de molts factors. Si aquests varien produiran un canvi en els parasitismes. Entre la gran quantitat de valors implicats, potser el més important en el delta de l'Ebre sigui l'acció humana, cada cop més intensa, que està produint una gran pressió sobre l'entorn natural del Delta. Això, òbviament, afectarà, també, els paràsits dels petits mamífers, per la qual cosa la realització de nous estudis d'aquest tipus, i la seva comparació, ens podrà proporcionar dades prou significatives, avaluadores de l'impacte de l'acció humana sobre el medi extern al delta de l'Ebre.

Gener de 2001